

عنوان مقاله:

پیکر بندی فضایی و چیدمان اجتماعی در معماری شهر سوخته برپایه ی رویکرد چیدمان فضا (نمونه های موردی: ساختمان ۱ از دوره III, II و ساختمان ۲۰ از دوره IV شهر سوخته)

محل انتشار:

دوفصلنامه پژوهش باستان سنجی، دوره 8، شماره 1 (سال: 1401)

تعداد صفحات اصل مقاله: 21

نویسندگان:

حمیدرضا قربانی - Department of Archaeology, Faculty of Conservation and Restoration, Art University of Isfahan, Isfahan, Iran

ثمینه نعمتی گیو - Department of Archaeology, Faculty of Arts, University of Birjand, Birjand, Iran

حسین مرادی - Department of Archaeology, Faculty of Literature and Humanities, University of Tehran, Iran

خلاصه مقاله:

چیدمان فضا، یک رویکرد پژوهشی ساختارگرایی در معماری است که با مطالعه ی فنوتایپ (ساختار) و درک ژنوتایپ (کارکرد)، امکان تفسیر پیکربندی فضایی و سازمان اجتماعی را در محیط های ساخته شده فراهم می کند. بقایای معماری به جای مانده از گذشته، شاخصه ای مهم در جایگاه های باستان شناختی محسوب شده و مهم ترین یافته در به کارگیری رویکرد چیدمان فضا هستند. این که بناهای پیش از تاریخی تا چه میزان از قابلیت ارائه پیکربندی فضایی و چیدمان اجتماعی برخوردارند یا رویکرد چیدمان فضا تا چه حد قادر به شناسایی، ادراک و تفسیر آن ها در ساختارها و استقرارگاه های پیش از تاریخی و آغاز تاریخی است؛ اطلاعات بسیار کمی وجود دارد. مطالعات پیشین - جز موارد اندک - استفاده از رویکرد چیدمان فضا را نه در خانه ها یا مناطق جمعیتی پیش از تاریخی و آغاز تاریخی بلکه در دوران متاخر و معاصر لحاظ کرده اند. مقاله پیش رو با به کارگیری روش چیدمان فضا و استفاده از ابزارهای مشاهده، برداشت های میدانی، اسنادی، نرم افزارهای ای گراف و دیس مپ، به قیاس تحلیلی پیکربندی فضایی و چیدمان اجتماعی ساختمان های شماره ۱ (دوره های II و III) و ۲۰ (دوره IV) شهر سوخته پرداخته و شاخص های عمق، مرتبه نسبی، هم پیوندی، کنترل و نوع فضا را از منظر ارتباط و نحوه ی دسترسی، خصوصی و عمومی بودن بررسی کرده تا به دو پرسش: الگوی پیکربندی فضایی در ساختمان های شماره ۱ و ۲۰ شهر سوخته چه تفاوت هایی با یک دیگر دارند؟ و چه ارتباطی بین پیکربندی فضایی و چیدمان اجتماعی آن ها وجود دارد؟ پاسخ دهد. مطالعه ی تحلیلی-تطبیقی ساختمان های ۱ و ۲۰ شهر سوخته آشکارا نشان گر آن است که ساختمان شماره ۱ از عمق بیشتر و متعاقباً از درجه خصوصی بودن بالاتری برخوردار است که می تواند به طبقه ی اشراف یا فردی با موقعیت اجتماعی بالا تعلق داشته باشد؛ اما ساختمان شماره ۲۰ دارای حرکت، هم پیوندی و اتصال بیشتری است بنابراین نمی توان آن را فقط به مثابه بنای کاملاً خصوصی لحاظ کرد احتمالاً این بنا، ساختمانی با درجه ی عمومی تر بوده است.

کلمات کلیدی:

Prehistory Architecture, Shahr-i-Sokhta, Space Syntax Approach, Spatial Configuration, Social Organization

معماری پیش از تاریخی، شهر سوخته، رویکرد چیدمان فضا، پیکربندی فضایی، چیدمان اجتماعی.

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/1540999>

